

TARPTAUTINĖS STANDARTIZACIJOS ORGANIZACIJOS INDĖLIS ĮGYVENDINANT JT DARNAUS VYSTYMOSI IKI 2030 M. DARBOTVAKĘ

Dr. Jurgita Paužuolienė, Dr. Ilvija Pikturnaitė

Klaipėdos valstybinė kolegija

DOI: <https://doi.org/10.52320/svv.v1iVIII.290>

Anotacija

Organizacijos, siekdamos užtikrinti sistemingą produktų ir paslaugų kokybės gerinimą, klientų pasitenkinimą ir veiklos tarptautinį pripažinimą, diegia ISO standartus. ISO standartų laikymasis taip pat rodo įsipareigojimą siekti tvarumo ir atsakingos verslo praktikos. Straipsnyje pateikiama ISO indėlio įgyvendinant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. analizė, kuri atlikta nagrinėjant mokslinę literatūrą, Tarptautinės standartizacijos organizacijos dokumentus bei JT Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. dokumentus. Atlikta analizė atskleidė, kad ISO standartai apima beveik kiekvieną aspektą, nuo techninių sprendimų iki procesus ir procedūras organizuojančių sistemų, todėl yra daug ISO standartų, atitinkančių kiekvieną darnaus vystymosi tikslą. ISO indėlis įtraukiant darnaus vystymosi tikslus į praktiką apima įvairias sritis kaip klimato kaitos, vandens ir dirvožemio kokybės gerinimą, aplinkosaugos aspektus, maisto saugos sistemas, infrastruktūrą, inovacijas ir pan. ISO taip pat turi daug standartų palengvinančių verslo praktiką ir santykius, leidžiančius maksimaliai padidinti bendradarbiavimo naudą ir padėti įmonėms užmegzti sveikus verslo santykius tiek organizacijose, tiek tarp jų. Tai yra puiki praktika, kai organizacijos diegdamos standartus į savo veiklą, prisideda ir prie darnaus vystymosi darbotvarkės įgyvendinimo.

Pagrindiniai žodžiai: tarptautinė standartizacijos organizacija (ISO), darnaus vystymosi tikslai, standartai.

Įvadas

Aktualumas. Jungtinių tautų (toliau – JT) Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 metų yra ambicingas 17 darnaus vystymosi tikslų planas didinti taiką ir gerovę, panaikinti skurdą, prisidėti mažinant klimato kaitą. Darnaus vystymosi tikslai (toliau – DVT) numato konkrečius veiksmus besivystančioms ir išsivysčiusioms šalims, o veiksmų spektras apima visas tris darnaus vystymosi dimensijas – ekonominę, socialinę, aplinkosauginę (LR aplinkos ministerija, 2023). JT Darbotvarkėje pripažįstama būtinybė kurti taikias, teisingas ir įtraukias visuomenes, kuriose būtų užtikrinama pagarba žmogaus teisėms (įskaitant teisę į vystymąsi) ir suteikiamos vienodos galimybės reikalauti teisingumo, veiksminga teisinė valstybė ir geras valdymas visais lygiais bei skaidrios, veiksmingos ir atskaitingos institucijos. Darbotvarkė reikalauja visų visuomenės dalių, įskaitant vietos ir nacionalines vyriausybes, verslą, pramonę ir kitas suinteresuotas šalis, prisidėti: reikalingas įvairių grupių bendradarbiavimas, kad procesas būtų sėkmingas. Viena iš tokių grupių kuri aktyviai prisideda prie šio plano įgyvendinimo yra Tarptautinė standartizacijos organizacija (angl. International Standardization for Organization, toliau – ISO). ISO yra nepriklausoma nevyriausybinė organizacija, apimanti platų įvairių sričių ekspertų tinklą, kurių žinių ir patirties pagalba pateikiama geriausia praktika, procedūros ir specifikacijos, kurios padeda organizacijoms ir pramonės šakoms veikti efektyviai ir saugiai (Moore, 2023). Tarptautinei standartizacijos organizacijai priklauso 169 nacionalinės standartų institucijos (<https://www.iso.org/about-us.html>). Per savo pasaulinį tinklą ISO įgyvendina savanoriškų ir rinkai svarbių tarptautinių standartų, remiančių inovacijas, tvarumą ir pasaulinę prekybą, kūrimą ir įgyvendinimą. Organizacijos, siekdamos užtikrinti sistemingą produktų ir paslaugų kokybės gerinimą, tarptautinį pripažinimą, atitikties teisės aktams užtikrinimą ir veiklos efektyvumo didinimą diegia Tarptautinės standartizacijos organizacijos standartus. ISO standartų laikymasis taip pat padeda valdyti riziką, didinti klientų pasitenkinimą, įtraukti darbuotojus ir skatinti inovacijas, prisideda prie teigiamos reputacijos ir palengvina tarptautinį verslą. Be to, aplinkosaugos standartų laikymasis rodo įsipareigojimą siekti tvarumo ir atsakingos verslo praktikos. Nurodoma, kad per savo narius ISO “suburia ekspertus, kurie dalijasi žiniomis ir rengia savanoriškus, bendru sutarimu pagrįstus, rinkai svarbius tarptautinius standartus, kuriais remiamos inovacijos ir sprendžiami pasauliniai iššūkiai” (<https://www.iso.org/about-us.html>). O pagrindiniai pasauliniai iššūkiai yra identifikuojami JT Darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m. Taigi straipsnyje keliamas **probleminis klausimas:** koks yra ISO indėlis įgyvendinant JT Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m.?

Tikslas – išanalizuoti ISO indelį siekiant įgyvendinti JT darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros bei ekspertinių dokumentų analizė, sintezė. Kaip ekspertiniai ir kiti dokumentai yra analizuojama Tarptautinės standartizacijos organizacijos tinklalapyje pateikta informacija bei dokumentai, kuriuose aprašomas standartų indėlis įgyvendinant JT Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m.

Tarptautinės standartizacijos organizacijos indėlis siekiant darnaus vystymosi tikslų

Tarptautinei standartizacijos organizacijai tenka išskirtinis vaidmuo puoselėjant pasaulinį nuoseklumą, palengvinant tarptautinę prekybą, skatinant kokybės užtikrinimą, skatinant inovacijas, sprendžiant aplinkos tvarumo klausimus, valdant riziką, užtikrinant vartotojų apsaugą, derinant su teisės aktais, skatinant bendradarbiavimą ir remiant įvairaus dydžio įmones. ISO yra paskelbusi daugiau kaip 25 048 tarptautinių standartų ir susijusių dokumentų, kurie pripažinti visame pasaulyje ir pagrįsti tarptautiniu bendradarbiavimu. Standartai nustato struktūrizuotą procesų sistemą, kuri padeda sukurti nuoseklius ir aukštos kokybės produktus ar paslaugas. Šis nuoseklumas padeda patenkinti klientų lūkesčius ir pagerina bendrą produktų ar paslaugų kokybę. Standartai suformuoja tvirtą pagrindą, kuriuo remiantis gali būti diegiamos naujovės ir valdoma rizika, ir tampa pagrindinėmis priemonėmis, padedančiomis vyriausybėms, pramonei ir vartotojams prisidėti prie darnaus vystymosi (ISO 2023). (t. y. sumažinant tarptautinės prekybos kliūtis), įgalinant įmonių tarpusavio (B2B) sąveiką, užtikrinant vartotojų saugumą ir suteikiant techninį reglamentavimo ir politikos formavimo pagrindą (Zhao ir kt. 2020). Įvairiuose šaltiniuose nurodoma, kad savanoriški nacionaliniai ir tarptautiniai standartai įvairiais būdais padeda siekti 2030 m. darbotvarkės (Castka, Searcy 2020; Zhao et al., 2020; Surisetti et al., 2021; Gueorguiev, Kostadinova 2021; Ronalter et al. 2022; International Standardization for Organization, 2023). Kai kurie standartai yra universalūs ir pateikia gaires visų tipų organizacijoms, neatsižvelgiant į jų dydį ar vykdomą veiklą. Jie apima socialiai ir aplinkosaugos požiūriu atsakingo elgesio integravimą valdant gamyklas ir atskiras darbo vietas, (pavyzdžiui, standartai, kuriais mažinamas ir stebimas išmetamųjų teršalų kiekis arba energijos naudojimas, ir standartai, padedantys panaikinti moterų ir vyrų darbo užmokesčio skirtumus ir pažaboti moterų diskriminaciją darbe). Standartai padeda įmonėms ir bendruomenėms kurti ir pateikti rinkai švaresnius ir efektyvesnius energiją vartojančius gaminius, padedančius apsaugoti ir tausoti aplinkos išteklius (United Nations Economic Commission for Europe, 2018; Surisetti, Kulkarni, Naveen, 2021). ISO standartų sąrašė yra daug standartų, kurie atlieka yra labai svarbūs inicijuojant ir valdant klimato kaitos prevenciją, padeda stebėti klimato kaitą, kiekybiškai įvertinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją ir propaguoti gerą aplinkos valdymo praktiką (International Standardization for Organization, 2023)

Standartai apima visus tris darnaus vystymosi aspektus ir atlieka pagrindinį vaidmenį palaikant darnaus vystymosi modelį. Šis modelis įgalina žmones veikti atitinkamose savo įtakos srityse ir skatina visų socialinę, ekonominę ir politinę įtrauktį, nepriklausomai nuo amžiaus, lyties, negalios, rasės, etninės priklausomybės, kilmės, religijos ar ekonominės ar kitos padėties. Pasitikėjimas standartais, sukurtais konsultuojantis su pramonės atstovais, politikos formuotojams, susiduriantiems su mažėjančiais valstybės biudžetais, suteikia galimybę sumažinti taisyklių rengimo ir vykdymo išlaidas, nepakenkiant saugiam savo šalies išteklių valdymui ir gyventojų gerovei (UN Economic Commission for Europe, 2018). 1 paveiksle pateikiama ISO standartų sąsaja su trimis esminėmis darnaus vystymosi sritimis.

Ekonominis

- Tarptautiniai ISO standartai skatina ekonominį darnumą palengvindami tarptautinę prekybą, gerindami šalies nacionalinę kokybės infrastruktūrą ir remdami darnią verslo praktiką. Jie apima viską nuo efektyvių ūkininkavimo metodų iki kovos su kyšininkavimu valdymo sistemų.

Socialinis

- Tarptautiniai ISO standartai skatina socialinį tvarumą, padėdami šalims ir bendruomenėms gerinti savo piliečių sveikatą ir gerovę. Jos apima visus socialinės gerovės aspektus – nuo sveikatos priežiūros sistemų ir susijusių produktų iki socialinės įtraukties.

Aplinkosaugos

- ISO tarptautiniai standartai skatina aplinkos tvarumą padedant įmonėms ir šalims valdyti savo poveikį aplinkai. Jie apima tokius aspektus kaip aplinkosaugos vadybos sistemos įgyvendinimas, šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos ir energijos suvartojimo matavimas ir mažinimas bei atsakingo vartojimo skatinimo skatinimas

1 pav. ISO standartų sąsaja su darnaus vystymosi sritis

Šaltinis: sudaryta autorių remiantis, *International Organization for Standardization (2018), Ceko (2023)*.

“Contributing to the UN Sustainable Development Goals with ISO standards” (2018) detalizuojama kaip ISO standartai prisideda prie JT darnaus vystymosi tikslų (Fonseca, Carvalho 2019) (2 pav.). Dokumente taip pat paaiškinama, kaip ISO standartai remia tris darnaus vystymosi ekonominio, socialinio ir aplinkos darnumo aspektus (Gueorguiev, Kostadinova, 2021). Šie standartai apima beveik kiekvieną aspektą, nuo techninių sprendimų iki procesus ir procedūras organizuojančių sistemų, todėl yra daug ISO standartų, atitinkančių kiekvieną darnaus vystymosi tikslą (ISO 2023, Ceko 2023). Organizacijos gali naudoti šiuos standartus, siekdamos vadovauti savo organizacijai tokiu būdu, kuris prisidėtų prie kiekvieno tikslo sėkmės. Kadangi ISO standartai taikomi beveik visoms sritims, juos lengva naudoti kuriant protokolus, atitinkančius darnaus vystymosi tikslus (Moore, 2023). Tačiau ataskaitoje (Contributing to the UN Sustainable Development Goals with ISO standards, 2018) yra identifikuoti ir standartai, turintys didžiausią indėlį įgyvendinant konkretų darnaus vystymosi tikslą.

1 lentelė. ISO standartai įgyvendinant kiekvieną darnaus vystymosi tikslą

DVT	1 SUMAZINTI SKURIA	2 SUMAZINTI BADA	3 GERA SVEIKATA IR GEROVĖ	4 KOKYBIŠKAS IŠSILAVINIMAS	5 LYCIŲ LYGYBĖ	6 ŠVIŠTUS VANDUOJ IR HIGIENA	7 PRAEIDAMA IR SAUGI ENERGIJA	8 GERASIS DARBAS IR EKONOMINĖS AKTYVUMAS	9 PRAMONĖ, INOVACIJOS IR INFRASTRUKTŪRA
Standartų skaičius	393	605	3595	647	240	720	1119	2863	14517
Proc. dalis nuo visų standartų	1,57	2,42	14,35	2,58	0,96	2,87	4,48	11,43	57,96
DVT	10 SUMAZINTI NEIŠDŪRE	11 DARNUS MESTAI IR BENDRUOMENĖS	12 ATSAKINGAS VARTOJIMAS IR KAITA	13 SUSEIDINTI REMIAMASIS POKYČIS	14 DIVERSE VANDENSĖ	15 DIVERSE ŽEMĖJE	16 TAMA IR TECHNOLOGIJOS	17 PARTNERISTE BENDRAVIMAS TIKSLAIS	DARNAUS VYSTYMOSI TIKSLAI
Standartų skaičius	659	2834	3198	1439	398	1207	343	16	
Proc. dalis nuo visų standartų	2,63	11,31	12,77	5,74	1,59	4,82	1,37	0,06	

Šaltinis: sudaryta autorių remiantis *International Standardization for Organization, 2023*, <https://www.iso.org/standards.html>

1 lentelėje pateikta informacija iliustruoja kiek ISO standartų apima kiekvieną darnaus vystymosi tikslą. Kai kurie standartai prisideda prie daugiau nei vieno darnaus vystymosi tikslo įgyvendinimo. Šiai dienai ISO turi išleidusi 25048 standartus. Ganėtinai didelė dalis standartų padeda įgyvendinti 9-tą DVT *Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra* (14517 standartai (<https://www.iso.org/standards.html>), t. y. 57,96 proc. nuo visų standartų), kuriuo siekiama kurti kokybišką, patikimą, tvarią ir atsparią infrastruktūrą,

skirtą ekonominei plėtrai ir žmonių gerovei didinti, sutelkiant dėmesį į prieinamą ir lygiateisę galimybę ja naudotis visiems, skatinama visa apimanti ir aplinkos apsaugą užtikrinanti industrializacija (<https://www.iso.org/sdg/SDG09.html>, 2023; Valstybės duomenų agentūra, 2023). Šių standartų tarpe yra ir ISO 44001 "Bendradarbiavimo verslo santykių valdymo sistemos. Reikalavimai ir sistema" (angl. Collaborative business relationship management systems) nustatantis sistemą, leidžiančią maksimaliai padidinti bendradarbiavimo naudą ir padėti įmonėms užmegzti sveikus verslo santykius tiek organizacijose, tiek tarp jų. Be to, ISO nuolatinis darbas inovacijų valdymo srityje siūlo sistemas, kurios padeda organizacijoms atskleisti savo inovacinį potencialą. Tai apima standartus inovacijų srityje ISO 56002 inovacijų vadybos sistemą (angl. Innovation management system) ir inovacijų partnerystės ir priemonių būdus ISO 56003 (angl. Tools and methods for collaborative innovation partnership) (ISO 2023). ISO taip pat turi standartus, kurie palengvina verslo praktiką ir santykius.

14,35 proc. visų standartų prisideda prie pasiekimo 3-čio DVT *Gera sveikata ir gerovė* (3595 standartai (<https://www.iso.org/standards.html>)), kuriuo siekiama stiprinti visų amžiaus grupių gyventojų fizinę ir psichinę sveikatą, skatinti sveiką gyvenimą ir užtikrinti kokybišką bei prieinamą sveikatos priežiūrą (<https://www.iso.org/sdg/SDG03.html>; Valstybės duomenų agentūra, 2023). Prie šio tikslo pasiekimo reikšmingai prisideda standartai apimantys medicinos prietaisų, chirurginių implantų ir instrumentų, sveikatos informatikos ir susijusių gaminių reikalavimų nustatymus bei kitas svarbias sritis. Įspūdingi pavyzdžiai yra ISO 11137 standartų serija, skirta sveikatos priežiūros gaminių sterilizavimui (angl. Sterilization of health care products), ir ISO 7153 dėl medžiagų, skirtų chirurginiams instrumentams (angl. Surgical instruments materials) (ISO 2023). ISO dokumentų tarpe yra standartai, padedantys vietos valdžios institucijoms skatinti sveikatą ir gerovę savo bendruomenėse (pvz., Tarptautinis praktinis susitarimas IWA 18 "Integruotų bendruomeninių visą gyvenimą trunkančių sveikatos ir priežiūros paslaugų senėjančioje visuomenėje sistema" ir ISO 37101 "Tvarus bendruomenių vystymasis").

Apie 12,77 proc. standartų prisideda įgyvendinat 12-tąjį DVT *Atsakingas vartojimas ir gamyba* (3198 standartai (<https://www.iso.org/standards.html>)). Šiuo tikslu siekiama užtikrinti darnius vartojimo ir gamybos modelius, kuriant atitinkamą aplinkos apsaugos politiką. Siekdamas šio tikslo šalis kuria nacionalinius veiksmų planus, pasirašo tarptautinius daugiašalius aplinkosaugos susitarimus ir skiria paramą besivystančių šalių mokslo ir technologiniams gebėjimams stiprinti – tai prioritetinga nacionalinės politikos sritis (<https://www.iso.org/sdg/SDG12.html>; Valstybės duomenų agentūra, 2023). Siekiant šio tikslo remiamasi ISO 20400 "Tvarūs viešieji pirkimai. Gairės" (angl. Sustainable procurement – guidance), kurios padeda organizacijų viešųjų pirkimų funkciją papildyti tvarumo aspektu. ISO taip pat yra sukūrusi aplinkosaugos ženklavimo standartus pagal ISO 14020 seriją (angl. Environmental statements and programmes for products - Principles and general requirements). Juose pateikiami pagrindiniai aplinkosaugos ženklų ir deklaracijų kūrimo ir naudojimo principai, taip pat pasirengimas trečiųjų šalių sertifikavimo programoms, kurios padeda patvirtinti teiginius apie aplinką ir taip skatina vartotojų pasirinkimą. Taip pat ISO rengia naujus darnaus vystymosi ir socialinės atsakomybės žemės ūkio maisto produktų sektoriuje standartus (<https://www.iso.org/sdg/SDG12.html>).

8-tas DVT *Padarius darbas ir ekonomikos augimas* apima tvaraus ekonomikos augimo ir aukšto lygio ekonominio produktyvumo svarbą siekiant sukurti gerai apmokamo darbo vietas, taip pat efektyvų išteklių naudojimą. Raginama sudaryti galimybes visiems turėti deramą darbą, naikinti priverstinį ir vaikų darbą bei prekybą žmonėmis, užtikrinti saugią darbo aplinką. Prie šio tikslo pasiekimo prisideda 2863 standartų (<https://www.iso.org/standards.html>), t. y. 11,43 proc.) ISO standartų. Pavyzdžiui, ISO 45001 "Profesinės sveikatos ir saugos vadybos sistemos. Reikalavimai ir naudojimo gairės", padeda įmonėms ir organizacijoms visame pasaulyje apsaugoti jose dirbančių žmonių sveikatą ir saugą (<https://www.iso.org/sdg/SDG08.html>). Tuo tarpu ISO 37001 dėl kovos su kyšininkavimu prisideda prie šalių ir bendruomenių ekonominės gerovės ir vystymosi, nes padeda organizacijoms kovoti su kyšininkavimu ir skatina kovos su kyšininkavimu kultūrą.

Prie 11-tojo DVT įgyvendinimo prisideda 2834 standartai (<https://www.iso.org/standards.html>, Valstybės duomenų agentūra, 2023), (11,31 proc. nuo visų standartų). Šis DVT įpareigoja siekti miestų ir gyvenviečių įtraukimo, saugumo, atsparumo ir darnumo įvairiose srityse. Standartas ISO 37101 padeda bendruomenėms apibrėžti darnaus vystymosi tikslus ir juos įgyvendinti, strategijas jiems pasiekti

(angl. Sustainable development in communities – Management system for sustainable development). Ši esminį standartą papildo daug miesto rodiklių standartų, įskaitant ISO 37120 – miesto paslaugų ir gyvenimo kokybės rodikliai (angl. indicators for city services and quality of life) ir du būsimi standartai ISO 37122 – išmaniųjų miestų rodikliai (angl. indicators for smart cities) ir ISO 37123 – atsparių miestų rodikliai (angl. indicators for resilient cities). ISO taip pat turi šimtus pažangiųjų transporto sistemų, vandens valdymo, verslo tęstinumo ir bendruomenės atsparumo standartų, skirtų užtikrinti, kad bendruomenės būtų saugios, darnios ir prisitaikančios prie iššūkių (<https://www.iso.org/sdg/SDG11.html>).

Prie kitų darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo prisideda įvairus kiekis ISO standartų: nuo 1469 (13 DVT) standartų iki 16 standartų (17 DVT). Tačiau net ir tais atvejais, kai nedidelis skaičius ir dalis standartų prisideda prie DVT tikslo įgyvendinimo, pavyzdžiui prie 5-ojo DVT įgyvendinimo prisideda tik 0,96 proc. (240 standartų, <https://www.iso.org/standards.html>) visų ISO standartų, organizacija skelbia savo aiškia ir tvirtą poziciją dėl 5-tojo DVT svarbos ir aktualumo: “ISO neseniai prisijungė prie Tarptautinės lyčių lygybės čempionų organizacijos - lyderių tinklo, siekiančio užtikrinti lyčių lygybę vykdomosios vadybos srityje” (<https://www.iso.org/sdg/SDG05.html>).

Apibendrinant ISO prisidėjimą prie Darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo pateikiama informaciją galima pastebėti, kad ISO indėlis į darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimą yra įvairus - skatina ekonominę plėtrą, socialinę atsakomybę, aplinkos valdymą, inovacijas ir kt. Pateikdami sistemas ir gaires, ISO standartai padeda organizacijoms integruoti tvarumą į savo pagrindinę veiklą ir taip prisideda prie platesnės pasaulinės darbotvarkės, kuria siekiama darnaus vystymosi. Mokslinės literatūros šaltiniuose pažymimas reikšmingas ISO standartų ir gairių vaidmuo skirtingose darnaus vystymosi srityse: pvz., taikant veiklos procedūras, tikslus ir politiką, įpareigojančią nuolat tobulėti, laikytis teisės aktų reikalavimų ir užkirsti kelią taršai (Johnsone, 2020), taip ne tik sutaupomos organizacijų lėšos ir geriau panaudojami ištekliai, bet ir skatinamas didesnis dėmesys aplinkos apsaugai (Pesce ir kt., 2018); sudaromos galimybės organizacijoms stebėti ir vertinti teigiamą organizacijų poveikį ir pagrįsti savo indėlį, klientams, suinteresuotosioms šalims visoje rinkoje (Horry ir kt. 2022).

Apibendrinant atliktą mokslinės literatūros ir ISO internetiniame puslapyje pateikiamos informacijos analizę galima teigti, kad ISO standartai suteikia pagrindą organizacijoms integruoti tvarią praktiką į savo veiklą per atsakingos verslo praktikos skatinimą, aplinkosaugos valdymą, ekonominio vystymosi užtikrinimą, technologinės pažangos ir tvarios industrializacijos skatinimą, tvarios praktikos visoje tiekimo grandinėje užtikrinimą, bendruomenių įtraukimo ir bendradarbiavimo skatinimą, nelygybės bei korupcijos mažinimą, didelį dėmesį saugai ir sveikatai.

Išvados

Siekiant sėkmingai įgyvendinti JT darnaus vystymosi darbotvarkę reikalingas įvairių suinteresuotųjų grupių indėlis. ISO yra paskelbusi daugiau nei 25 048 tarptautinių standartų, kurie atspindi tarptautiniu bendradarbiavimu pagrįstas sistemas. Šie standartai nustato struktūrizuotą procesų sistemą, kuri padeda sukurti nuoseklius ir aukštos kokybės produktus ar paslaugas, patenkinti klientų lūkesčius ir pagerina bendrą produktų ar paslaugų kokybę. Standartai suformuoja tvirtą pagrindą, kuriuo remiantis gali būti diegiamos naujovės ir valdoma rizika, ir tampa pagrindinėmis priemonėmis, padedančiomis vyriausybėms, pramonei ir vartotojams prisidėti prie darnaus vystymosi. Standartai apima visus tris darnaus vystymosi aspektus ir atlieka pagrindinį vaidmenį palaikant darnaus vystymosi modelį. ISO standartai skirtinga apimtimi prisideda prie kiekvieno darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo. Didžiausia dalis standartų padeda įgyvendinti 9-tą DVT kuriuo siekiama kurti kokybišką, patikimą, tvarią ir atsparią infrastruktūrą, skirtą ekonominei plėtrai ir žmonių gerovei didinti, sutelkiant dėmesį į prieinamą ir lygiateisę galimybę ja naudotis visiems, skatinama visa apimanti ir aplinkos apsaugą užtikrinanti industrializacija. Reikšmingai didelė dalis standartų prisideda prie 3-čio, 12-to ir 8-to DVT įgyvendinimo. Tačiau net ir tais atvejais, kai nedidelis skaičius ir dalis standartų prisideda prie DVT tikslo įgyvendinimo, ISO skelbia savo aiškia ir tvirtą poziciją. ISO indėlis į darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimą yra įvairus. Pateikdami sistemas ir gaires ISO standartai suteikia pagrindą organizacijoms integruoti tvarią praktiką į savo veiklą per atsakingos verslo praktikos skatinimą, aplinkosaugos valdymą, ekonominio vystymosi užtikrinimą, technologinės pažangos ir tvarios

industrializacijos skatinimą, tvarios praktikos visoje tiekimo grandinėje užtikrinimą, bendruomenių įtraukimo ir bendradarbiavimo skatinimą, nelygybės bei korupcijos mažinimą, didelį dėmesį skiriant saugai ir sveikatai.

Literatūra

1. Castka Z.P., Searcy C. (2020). ISO Standards: A Platform for Achieving Sustainable Development Goal 2. *Sustainability*, 12, 9332. DOI:10.3390/su12229332
2. Ceko E. (2023). On the Relationship Between ISO Standards and Sustainable Development. *Problems of sustainable development*. 18(2), 148-158. DOI: 10.35784/preko.3953
3. Fonseca L., Carvalho F. (2019). SDGs reporting by Quality, Environmental, and Occupational Health and Safety certified organizations. *Sustainability*, 11 (5797). DOI:10.3390/su11205797
4. Gueorguiev, T., Kostadinova, I. (2021). ISO Standards Do Good: A New Perspective on Sustainable Development Goals. In *Proceedings of the 13th International Joint Conference on Knowledge Discovery, Knowledge Engineering and Knowledge Management*, 3, 133-137 DOI: 10.5220/0010658000003064.
5. Horry R., Colin, Booth C.A., Mahamadu A.M., Manu P., Georgakis P. (2022). Environmental management systems in the architectural, engineering and construction sectors: a roadmap to aid the delivery of the sustainable development goals. *Environment, Development and Sustainability*, 24, 10585–10615. <https://doi.org/10.1007/s10668-021-01874-3>
6. International Organization for Standardization (2018). Contributing to the UN SDGs with ISO standards. Prieiga internetu: <https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/store/en/PUB100429.pdf>
7. ISO (International organization for standardization) (2023). Prieiga internetu: <https://www.iso.org/sdgs.html>
8. Johnstone, L. (2020). The construction of environmental performance in ISO 14001–certified SMEs. *Journal of Cleaner Production*, 263, 121559. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.121559>
9. LR Aplinkos ministerija. (2022). Prieiga internetu: <https://am.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/es-ir-tarptautinis-bendradarbiavimas/darnus-vystymasis/darnus-vystymasis-ir-lietuva>
10. Moore S. (2023). ISO Standards Support Sustainable Development Goals. Prieiga internetu: <https://www.azonano.com/article.aspx?ArticleID=6318>
11. Pesce, M., Shi, C., Critto, A., Wang, X., & Marcomini, A. (2018). SWOT Analysis of the Application of International Standard ISO 14001 in the Chinese Context A Case Study of Guangdong Province. *Sustainability*, 10 (9), 3196–3215. <https://doi.org/10.3390/su10093196>
12. Ronalter L.M., Poltronieri C.F., Gerolamo M.C. (2022). ISO management system standards in the light of corporate sustainability: a bibliometric analysis. *The TQM Journal*, 35 (9), 256-298. DOI 10.1108/TQM-09-2022-0279
13. Surisetti, D. S., Kulkarni, S., Naveen, K. (2021). Sustainable Development Initiatives Through ISO 9001:2015. *International Transaction Journal of Engineering, Management, & Applied Sciences & Technologies*, 12(8), 12A8I, 1-10. <https://DOI.ORG/10.14456/ITJEMAST.2021.156>
14. United Nations Economic Commission for Europe (2018). Standards for the Sustainable Development Goals. United Nations, New York and Geneva.
15. Valstybės duomenų agentūra (2023). Darnaus vystymosi rodikliai: Prieiga internetu: <https://lithuaniasdg-ls-osp-sdg.hub.arcgis.com/>
16. Zhao X., Casta P., Searcy C. (2020). ISO Standards: A Platform for Achieving Sustainable Development Goal 2. *Sustainability*, 12, 9332. DOI:10.3390/su1222933.

THE CONTRIBUTION OF THE INTERNATIONAL STANDARDS ORGANISATION TO THE IMPLEMENTATION OF THE UNITED NATIONS' SUSTAINABLE DEVELOPMENT FOR 2030 AGENDA

Jurgita Paužuolienė, Ilvija Pikturnaitė

Summary

The United Nations (UN) 2030 Agenda for Sustainable Development (SDG) is an ambitious set of 17 Sustainable Development Goals (SDGs) that aim to increase peace and prosperity, eradicate poverty, and contribute to reducing climate change. The Sustainable Development Goals (SDGs) provide specific actions for developing and developed countries, and the range of actions covers all three dimensions of sustainable development - economic, social, environmental. The UN Agenda recognizes the need to build peaceful, just and inclusive societies that ensure respect for human rights (including the right to development) and equal access to justice, an effective rule of law and good governance at all levels, and transparent, effective and accountable institutions. The Agenda requires contributions from all parts of society, including local and national governments, business, industry and other stakeholders; cooperation between different groups is needed to make the process a success. One such group that is actively contributing to the implementation of the Agenda is the International Organization for Standardization (ISO). ISO is an independent, non-governmental organization that includes a wide network of experts in a variety of fields whose knowledge and experience provide best practices, procedures and specifications that help organizations and industries operate efficiently and safe. The International Organization for Standardization has 169 national standards bodies. Through its global network, ISO implements the development and implementation of voluntary and market-relevant international standards that support innovation, sustainability and global trade. Organisations implement ISO standards to ensure systematic improvement in the quality of products and services, international recognition, regulatory compliance and operational efficiency. Adherence to ISO standards also helps to manage risk, improve customer satisfaction, engage employees and encourage innovation, contribute to a positive reputation and facilitate international business. In addition, compliance with environmental standards demonstrates a commitment to sustainability and responsible business practices. It states that through its members, ISO "brings together experts to share knowledge and develop voluntary, consensus-based, market-relevant international standards that support innovation and address global challenges". The paper therefore raises a challenging question: what is ISO's contribution to the implementation of the UN 2030 Agenda for Sustainable Development?

The aim of this paper is to analyse the contribution of ISO to the implementation of the UN 2030 Agenda for Sustainable Development.

Research methods: analysis and synthesis of scientific literature and expert documents. As expert and other documents, the information on the International Organization for Standardization website and documents describing the contribution of standards to the implementation of the UN 2030 Agenda for Sustainable Development are analysed.

ISO has published more than 25 048 international standards that reflect internationally collaborative frameworks. These standards provide a structured framework of processes that help to create consistent and high quality products or services, meet customer expectations and improve the overall quality of products or services. Standards provide a solid foundation on which innovation and risk management can be built and become key tools to help governments, industry and consumers contribute to sustainable development. Standards cover all three dimensions of sustainable development and play a key role in supporting the sustainable development model. ISO standards contribute to different extents to each of the SDGs. The largest share (57.96%) of standards contributes to SDG 9 on Industry, Innovation and Infrastructure, which aims to build quality, reliable, sustainable and resilient infrastructure for economic development and human well-being, focusing on affordable and equitable access for all, and to promote inclusive and environmentally sound industrialisation. 14.35% of all standards contribute to achieving the 3rd SDG Good Health and Well-being, which aims to strengthen the physical and mental health of people of all ages, promote healthy lifestyles, and ensure quality and accessible healthcare. 12.77% of standards contribute to achieving the 12th SDG Responsible Consumption and Production, which aims to ensure sustainable patterns of consumption and production through the development of appropriate environmental policy. 11.43 % of ISO standards contribute to achieving the 8th SDG Decent Work and Economic Growth. However, even where a small number and proportion of standards contribute to the achievement of the SDGs, ISO is making its position clear and strong. ISO's contribution to the SDGs is various: by providing frameworks and guidance, ISO standards provide a framework for organizations to integrate sustainable practices into their operations through the promotion of responsible business practices, environmental stewardship, ensuring economic development, promoting technological advancement and sustainable industrialization, ensuring sustainable practices throughout the supply chain, promoting community involvement and cooperation, reducing inequalities and corruption, and a strong focus on safety and health.

Keywords: International standardization organization, sustainable development goals, standards.